

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/124/2022
Identifikačné číslo spisu:	1107206845
Dátum vydania rozhodnutia:	30.10.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1107206845.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne G.. B.V. O., narodenej X. T. XXXX, W., Ú. XXXX/X, zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Debnárom, Bratislava, Metodova 7, proti žalovanej Sociálnej poisťovni, Bratislava, Ul. 29. augusta 8, IČO: 30 807 484, o určenie neplatnosti právneho úkonu a o splnenie povinnosti, vedenom pôvodne na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 22C/54/2007 (aktuálne vedenom na Mestskom súde Bratislava IV), o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. septembra 2021 sp. zn. 4Co/31/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I, ako súd prvej inštancie, zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa proti žalovanej domáhala určenia neplatnosti zápisu v prihláške žalobkyne do poistenia u žalovanej zo dňa 2. februára 1993, a to v zápise priezviska „F.E.“ (ktorý žiadala nahradiť priezviskom „O.“) a v kolónke vymeriavací základ 2 200 Sk (ktorý žiadala nahradiť zápisom 10 000 Sk). Zároveň žalobkyňa žiadala uložiť žalovanej povinnosť nahradiť v odhláske z poistenia pre dôchodkové poistenie dátum „31. decembra 1996“ zápisom „7. decembra 1996“ a odhlásiť žalobkyňu z nemocenského poistenia dňom 31. mája 1993. Žalobkyňa sa domáhala uloženia povinnosti žalovanej v evidenčnom liste dôchodkového poistenia uviesť za rok 1993 príjem 112 500 Sk, za rok 1994 príjem 81 750 Sk, za rok 1995 príjem 43 950 Sk a za rok 1996 príjem 29 560 Sk, a povinnosti prijať od žalobkyne sumu 1 332,17 eura ako doplatok dôchodkového poistného za čas od 1. februára 1993 do 7. decembra 1996, považovať ho za poistné zaplatené včas a správny evidenčný list dôchodkového poistenia vystavený podľa pripojeného vzoru postúpiť SPÚ.

2. Vychádzal zo žaloby skutkovo odôvodnenej tým, že v období od 1. mája 1989 do 31. decembra 1996 bola žalobkyňa prihlásená do poistenia u žalovanej ako SZČO - umelec, pričom v posledných piatich rokoch pred odchodom do dôchodku, t.j. za roky 1992 - 1996 mala v úmysle uhradiť si dôchodkové poistenie z vymeriavacieho základu 10 000 Sk mesačne. Takto si žalobkyňa uhradila poistné za rok

1992, pričom v decembri 1992 uhradila poistné i za január 1993. V tiesni, pod tlakom návrhu jej bývalého manžela, ktorým sa na Okresnom súde Bratislava III domáhal uloženia zákazu žalobkyni užívať priezvisko „F.“, ktorým podpisovala i svoje literárne práce, požiadala dňa 2. februára 1993 o rozpísanie zaplateného poistného plnenia za január 1993 na 5 mesiacov, t.j. do konca mája 1993 s tým, že ako vymeriavací základ uviedla sumu 2 200 Sk, t.j. výšku vtedajšej minimálnej mzdy. Po skončení konania ohľadom užívania jej priezviska mala v úmysle zmeniť svoj vymeriavací základ na pôvodnú sumu 10 000 Sk, nakoľko si tento ako umelkyňa bola oprávnená sama určovať.

3. Dospel k záveru, že pokiaľ ide o žalobkyňou uplatnenú neplatnosť zápisov priezviska, výšky vymeriavacieho základu a zápisu dátumu v odhláske z poistenia žalobkyne, žalobkyňa v konaní dôvody pre vyslovenie neplatnosti ňou vykonaných zápisov, resp. v prípade priezviska identifikačných údajov nepreukázala. Mal za to, že právny úkon zápisu priezviska, vymeriavacieho základu do prihlášky do poistenia zdravotného, nemocenského a dôchodkového a dátumu odhlášky bol žalobkyňou urobený slobodne, vážne, určite a zrozumiteľne. Tiež mal za to, že hoci žalobkyňa tvrdí, že zápis do prihlášky bol urobený pod nátlakom vedených súdnych konaní ohľadom jej priezviska, uvedená skutočnosť nemohla mať dostatočne intenzívny vplyv na rozhodnutie žalobkyne ohľadom zápisu predmetných údajov do prihlášky do poistenia a následne do odhlášky z poistenia u žalovaného. Pokiaľ ide o vymeriavací základ, i keď mala žalobkyňa úmysel zmeniť výšku vymeriavacieho základu po skončení predmetných súdnych konaní, túto skutočnosť mal za irelevantnú, nakoľko úmysel by mal význam iba v prípade, že by sa stal obsahom právneho úkonu. V nadväznosti na prijatý záver ohľadom určenia neplatnosti dotknutých zápisov dospel k záveru, že žalobe žalobkyne nie je možné vyhovieť ani vo zvyšnej časti, nakoľko pre uloženie povinností žalovanej v zmysle žaloby žalobkyne nesvedčia výsledky vykonaného dokazovania a nie sú pre ich uloženie splnené hmotnoprávne predpoklady.

4. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 29. septembra 2021 sp. zn. 4Co/31/2018 pripustil späťvzatie žaloby v rozsahu určenia neplatnosti zápisu priezviska F. v prihláske do poistenia u žalovaného zo dňa 2. februára 1993, v rozsahu určenia neplatnosti zápisu vymeriavacieho základu 2 200 Sk v prihláske do poistenia zo dňa 2. februára 1993 a v rozsahu určenia neplatnosti zápisu dátumu 31. decembra 1996 v odhláske z poistenia žalobkyne, v tomto rozsahu rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a konanie v tomto rozsahu zastavil. Vo zvyšku napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Návrh žalobkyne na prerušenie konania zamietol. Žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

5. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že žalobkyňa síce tvrdila skutočnosti o neplatnosti právnych úkonov, ktorých obsahom bol zápis jej priezviska F. do prihlášky do poistenia, zápis do vymeriavacieho základu a do odhlášky, avšak neunesla dôkazné bremeno o týchto svojich tvrdeniach v rámci zákonných kritérií daných pre platnosť právnych úkonov ustanovených Občianskym zákonníkom v § 37 až 40, keď žiadnym dôkazom nepreukázala, že tieto zápisy nevykonala slobodne, vážne, určite a zrozumiteľne. Žalobkyňou tvrdená skutočnosť, že zápis do prihlášky bol urobený pod nátlakom vedených súdnych konaní ohľadom jej priezviska, nemohla mať dostatočne intenzívny vplyv na rozhodnutie žalobkyne ohľadom zápisu predmetných údajov do prihlášky do poistenia a dátumu do odhlášky z poistenia u žalovanej. Keďže žalobkyňa nepreukázala základ nároku, t. j. neplatnosť týchto právnych úkonov, nedôvodná bola jej žaloba i vo zvyšku, pokiaľ ide o splnenie povinností z týchto tvrdených neplatných právnych úkonov vyplývajúcich.

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu v časti, ktorou potvrdil zamietnutie žaloby, podala žalobkyňa dovolanie a navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok v tejto časti zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku, tvrdiac, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal meritom veci. Uviedla, že sa domáhala určenia správneho vymeriavacieho základu v období od januára 1993 do júna 1995 na základe právneho názoru toho istého súdu vyjadrenom v rozhodnutí z 12. októbra 2004 sp. zn. 8Co/258/03, že prihláška do poistenia, podaná v zmysle zákona č. 7/1993 Z. z. nie je právny úkon, ale úkon evidenčného charakteru a údaje v nej je možné opraviť kedykoľvek. V dovolaní poukázala na genézu skutkových okolností prípadu s tým, že je potrebný nový prepočet jej nesprávne vypočítaného starobného dôchodku. Namietala, že odvolací súd namiesto toho úplne v rozpore s predošlým

rozhodnutím v podstate v tej istej veci označil prihlášku do poistenia za zmluvu so Sociálnou poisťovňou, teda za právny úkon, kedy zápisy je potrebné najskôr určiť za neplatné a až potom je možné zaviazat' žalovanú na plnenie. Keďže žalovaná pri určení vymeriavacieho základu, výbere poistného a vydania ELDZ nepostupovala v súlade so skutočnosťou a so zákonom, súd ju mal na toto splnenie zaviazat'.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 35 Civilného sporového poriadku), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 Civilného sporového poriadku) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 Civilného sporového poriadku), bez nariadenia pojednávania (§ 443 Civilného sporového poriadku) v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

8. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok (nie „ďalšie odvolanie“) a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017).

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017).

10. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 Civilného sporového poriadku je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku.

11. Podľa § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 Civilného sporového poriadku možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 Civilného sporového poriadku). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 Civilného sporového poriadku). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) Civilného sporového poriadku, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolacími dôvodmi dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. Dovolateľka prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 421 Civilného sporového poriadku. V dovolaní však bližšie nešpecifikovala konkrétny dovolací dôvod.

15. Z ustanovenia § 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku vyplýva spôsob, akým má dovolateľ dovolací dôvod v prípade tvrdenej prípustnosti dovolania vyplývajúcej z § 421 Civilného sporového poriadku vymedziť. Ustanovenie § 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku je nutné vykladať v spojení s ustanovením § 421 Civilného sporového poriadku zakladajúcim prípustnosť dovolania v prípade nesprávneho právneho posúdenia veci, čo znamená, že dovolateľ je povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd buď odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

16. V preskúmvanej veci podľa názoru dovolacieho súdu dovolateľka zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom) nevymedzila uplatnený dovolací dôvod spočívajúci v tvrdenom nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 v spojení s § 421 Civilného sporového poriadku. Dovolací súd poukazuje na to, že prípustnosť dovolania bola všeobecne vyvodzovaná z § 421 Civilného sporového poriadku bez konkretizovania a odôvodnenia konkrétneho dovolacieho dôvodu, ktoré sú uvedené v § 421 ods. 1 jednotlivo pod písmenami a), b) alebo c). Najvyšší súd zároveň poukazuje aj na to, že dovolateľka nevymedzila tvrdený dovolací dôvod, ktorý vyvodzovala z ustanovenia § 421 Civilného sporového poriadku, formulovaním konkrétnej právnej otázky zásadného významu pre prejednávanú vec v spojitosti s odkazom na konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré by danú otázku riešili (či už ustálenou alebo rozdielnou judikatúrou), ani v dovolaní nekonštatovala absenciu riešenia takejto otázky dovolacím súdom a potrebu vyplnenia takej medzery v rozhodovacej praxi.

17. Dovolací súd pre úplnosť zdôrazňuje, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku, by mal dovolateľ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a napokon uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku, dovolateľ musí relevantne odôvodniť, že dovolanie je prípustné, pretože zásadná právna otázka nebola dovolacím súdom dosiaľ riešená, pričom dôvodom dovolania potom môže byť len otázka právneho posúdenia a spochybnenie jej vyriešenia zo strany odvolacieho súdu ako aj odôvodnenie právneho záveru, ktorý zastáva dovolateľ. Napokon v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku, by mal konkretizovať rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých je daná právna otázka rozhodovaná rozdielne. Len polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) Civilného sporového poriadku.

18. Pokiaľ dovolateľ vo svojom dovolaní nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, resp. neoznačí rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré právnu otázku posudzujú a rozhodujú rozdielne, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach a predpokladoch o tom, ktorú otázku a ktoré judikáty, stanoviská alebo rozhodnutia mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie uvedeného dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky do úvahy prichádzajúce rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky. V opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priechiaci sa nielen všeobecne novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku, ale aj konkrétne cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

19. V prejednávanej veci dovolateľka dovolací dôvod vyvodzovaný z § 421 Civilného sporového poriadku nevymedzila spôsobom zodpovedajúcim vyššie uvedeným kritériám (vyplývajúcim z ustanovení § 432 až § 435 Civilného sporového poriadku). Nepomenovala právnu otázku, rozpor jej riešenia s platnou právnou úpravou a správne riešenie otázky. Vyslovila len nespokojnosť s rozhodnutím odvolacieho súdu. Na bližšie špecifikovanie dôvodov dovolania, ktoré by malo právne kvalifikovaným spôsobom vysvetliť a zdôvodniť namietané nesprávne právne posúdenie veci, obsah dovolania absolútne rezignuje. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) Civilného sporového poriadku ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

20. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá Civilného sporového poriadku).

21. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.